

Peqqinnissaqarfik Naalagaaffimmum utertinneqassappat suut periarfissaanersut kiisalu pitsaaqutaasinnaasut suullu ajoqutaasinnaanersut pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiasatut siunnersuut.

(Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)

Akissuteqaat

(Peqqissutsimut, Isumaginninnermut Inatsisinillu Atuutsitsinnermut Naalakkersuisoq)

Peqqinnissaqarfik Naalagaaffimmum utertinneqassappat suut periarfissaanersut kiisalu pitsaaqutaasinnaasut suullu ajoqutaasinnaanersut pillugit apeqquteqaat aallaavigalugu oqallisissiasatut siunnersuummut Naalakkersuisut qujapput.

Peqqinnissaqarfik Naalagaaffimmum utertinneqarsinnaava?

Apeqqummut tamatumunnga akissut tassaavoq, suliassaqrarfiit Namminersorlutik Oqartussat Danmarkimiit tigusimasaat kisiisa pillugit Namminersorlutik Oqartussanut Inatsimmi (Namminersornermik inatsit) malittarisassaliortoqarnikuuvoq. Suliassaqrarfiit Nunatsinnit tiguneqarsimasut Danmarkimut utertinneqarsinnaanerat pillugu Namminersornermik inatsimmi malittarisassaliortoqarnikuunngilaq. Tamanna kissaatigineqassappat Danmark tamatumunnga isumaqatigiinniuteqarfigalugu aallartittoqartariaqarpoq. Taamaattoqassappattaq Danmark suliassaqrarfimmik utertitserusussuseqartariaqarpoq.

Peqqinnissaqarfik akisussaaffippassuaqarpoq, innuttaasullu katsorsartinnissamik neqeroorutaasussat pillugit ilimasuuteqaraluttuinnarput. Ilimasuutunik tamakkuninnga eqqortitsinissaq, peqqissaanerullu tungaatigut aningaasatigut killigeqqusat iluanni sapinngisamik amerlanerpaanik neqerooruteqartarnissaq sulissutigineqartuarpoq.

Naak peqqinnissaqarfimmi pitsanngorsagassaqaraluartoq eqqaamassavarput suliniuterpassuaqartoq tulluussimaarutigisinnaasatsinnik, soorlu meeraaqat toqusartut ikileriarujussuar-simapput. Meeqqat peqqissusaat ajunngeqaaq aamma sivilisunerusumik inuusalerpugut.

Peqqinnissaqarfik sinerissami illoqarfinni nunaqarfinnilu 74-ini sulisarpoq, aamma peqqinnissaqarfik sumiikkaluaraanniluunniit ulloq unnuarlul attavigineqarsinnaavoq. Periarfissaq taanna nunatsinni atorneqarluarpoq, inuk ataaseq ukiumut agguaqatigiisillugu arfinillit – arfineq marlullu akornanni nakorsartittarneranut takutitsivoq. Katsorsaasarfinnut aallarus-sinissamut periarfissagissaartoqarpoq aamma Nuummi, Danmarkimi Islandinimilu immikkut ilisimasalinnit suliaritinnissamik neqeroorfigineqarnissaq periarfissaalluni.

Nakorsartinnerit nakorsaatillu tamarmik akeqanngillat. Nunarsuatsinni arlaqanngitsuinnaat taamatut neqerooruteqarsinnaapput, aamma Danmarkimi nakorsaatit nammeneq akilerneqartarput.

Peqqinnissaqarfik Naalagaaffimmut utertinneqassagaluarunik ajoqqutaasinnaasut ilagivaai nammineq akiliinerulernissaq nakorsaatinik aammalu inersimasunut kigutileritinneq.

Peqqinnissaqarfik ukiut 30-ngajaat siornatigut tiguarpur. Tigunerani ukiumut 600 mio. kr-missaani aningaasalerneqarpoq. Taamanikkulli aningaasalernera annertusiartuinnerpoq maannakkumuut ukiumut 1,5 mia. kr. Taanna takutippaa peqqinnissaqarfik annertuumik tatineqarpoq.

Tatineqarneq tamanna ukiorpassuarni tulliuuttuni annertusiartuinnassaaq, inuimmi amerliartuinnartut peqqinnissaqarfimmit ikiorneqartariaqassapput. Sivisunerujartuinnartumik inuusalerneq pingaarnermik pissutaavoq, tassa imaappoq utoqqaat ajorunnaarsinneqarsinnaanngitsunik nappaatillit amerliartussapput. Aammali nakorsaatit tungaasigut siuariartorneq pissutigalugu nappaatit amerlanerit katsorsarneqarsinnaalissapput. Taamaattumik Aningaasagarnermut Siunnersuisoqatigiit oqarsimanerattut peqqinnissaqarfimmut aningaasartuuteqaraluttuinnarnissaq avaqqunneqarsinnaanngilaq. Peqqissuseq inuiaqatigiinni atugarissaarfiusuni tunngaviulluinnartunut ilaavoq, taamaalillunilu inuiaqatigiit aningaasaataasa sumut atornerannissaannik pingaarnersiuinissaq aamma apeqqutaalerluni.

Peqqinnissaqarfik Danmarkimut utertinneqarneratigut pitsaaqutigissavaa kalaallit inuiaqatigiit namminneq peqqinnissaqarfimmut aningaasaliissuteqassanngimmata. Ajoqqutaasinnaasorlu tassaavoq politikkikkut sunniuteqarsinnaannginnatta assersuutigalugu peqqinnissaqarfimmik aqqissuusaanikkut apeqqut. Peqqinnissaqarfik kommunillu akornanni suleqatigiinneq aamma ajornarnerulersissinnaavoq politikkikkut akisussaaffiup ungasinnera pissutigalugu. Taamatuutaaq Naalagaaffimmiit bloktilskud aqqiissuteqarnissaannik naatsorsuutigineqarsinnaavoq peqqinnissaqarfik akisussaaffigineqarunnaarnera tunngavigalugu.

Pitsaaqutip aappaa tassaavoq peqqinnissaqarfik Naalagaaffimmut tunniunneqarnerani peqqisutsimut sullissisunik atorfinitsitsiniarneq sulisoqaannarniarnerlu pillugit unamminartut ernumassutigiuinnaassagatsigit. Apeqqutaalissaarli peqqisutsimut ilisimasallit kalaallisut oqaasillit amerlassusaannut qanoq sunniuteqassanersoq.

Nakorsassaaleqineq peqqissaasussaaleqinerlu unammilligassaajuarsimavoq, aamma akisussaaffik danskinit tigummineqarallarmat. Ajornartorsiut Nunatsinniinnaq atuutinngilaq, aammali nunani avannarlerni tamani atuuppoq. Unamminartut tamakku aqqiviginiarlugit Danmarkimi najukkami napparsimaveqarfiit matuneqarsimapput taamaasillutillu eqiterineq annertusisarlugu.

Peqqinnissaqarfik Danmark-imit tiguneranit, danskit pissusaat naapertorlugu ilusilersugaq tigusimavarput. Maannakkut uunga killippugut Peqqinnissaqarfipput aqqiissuteqquittariaqarlerlugu taamaasilluni ullumikkut katsorsarneqarnissamik pisariaqartitsinerlut naleqqussarlugu, nunatsinnilu sunik neqerooruteqarsinnaanermut piviusorsiorlutumik isummernissamut tunngatillugu. Peqqinnissaqarfitsinnik nammineq akisussaaffiginninerup ajunngequtigaa

uagut pingaartitavut aallaavigalugit peqqinnissaqarfimmik ilusilersuillutalu ineriartortitsisinnaagatta. Suliaq tamanna aallartereerpoq.

Maannakkorpiaq suleqatigiissitaq peqqinnissaqarfiup aaqqissugaanera pillugu pilersaaruisiamik nutarteripput. Peqqinnissaqarfimmi sullissinerup pilersaarusiorneqarneranut erseqqinnerusumik tulluarnerusumillu tunngavissiiinissaq siunertarineqarpoq. Isumalluutit napparsimasunut annerpaamik atorneqarnissaat suliaqartunit qulakkeerseqassaaq. Taamaattutaaq Peqqinnissaq pillugu ataatsimiititaliarsuarmik, peqqinnissaqarfimmi ataqatigiissumik aaqqissuussaanerup pitsanngorsaaniissamik innersuussisussamik, pilersitsiniarnissaq aqqtissiuunneqarpoq.

Naalakkersuisut taamatut oqaaseqarlutik Inatsisartuni oqallinnissaq qilanaaraat.